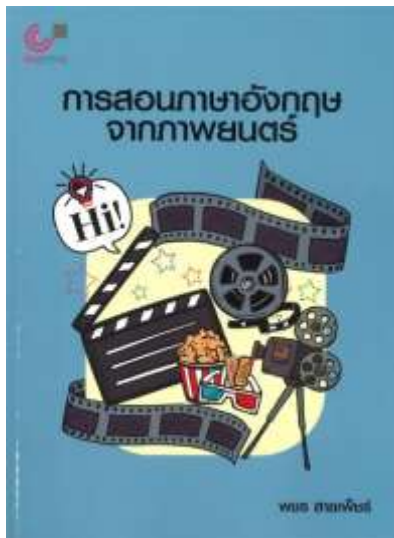

Received: August 5, 2021
Revised: December 30, 2021
Accepted: December 31, 2021

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ศิตา เยี่ยมขันติถาวร*

ชื่อเรื่อง: การสอนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์
ผู้แต่ง: พชร สายเพชร
ปีที่พิมพ์: 2562
จำนวนหน้า: 271 หน้า
สำนักพิมพ์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ในสถานการณ์โควิด-19 ที่ผู้คนต้องเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตครั้งใหญ่ จากการทำงานจากสถานที่เดิม เป็นการทำงานที่บ้าน (work from home) จากการเรียนที่โรงเรียนปรับเปลี่ยนมาเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ นอกจากการทำงานและการเรียนการสอนประจำวันที่ใช้เทคโนโลยีเป็นหลักแล้ว ยังมีการใช้เทคโนโลยีรอบตัว ทั้งสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต โน้ตบุ๊กในการแสวงหาข่าวสาร ข้อมูล และเข้าอบรมเพื่อการสร้างทักษะใหม่ที่เป็นจำเป็นในการทำงาน (reskill) และการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น (Upskill) รวมถึงการใช้ในการสร้างความบันเทิงให้ตนเองในภาวะวิกฤตจากสถานการณ์สิ่งที่เราเห็น นอกจากพัฒนาการของมนุษย์ในเรื่องความสามารถในการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตในสถานการณ์วิกฤตแล้ว เรายังเห็นการพัฒนาของแอปพลิเคชันเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ในยุคดิจิทัลที่มีโควิด-19 เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา แอปพลิเคชันที่เชื่อว่าหลายคนต้องมียังน้อย 1 แอปพลิเคชันคือ แอปพลิเคชันที่ใช้ในการชมภาพยนตร์ ซึ่งสามารถดูภาพยนตร์ได้หลากหลายประเภททั้งภาพยนตร์จีน ภาพยนตร์ฝรั่งชื่อดังจากฮอลลีวูด ซีรีส์เกาหลี และอีกมากมาย ดังนั้น สำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษ แอปพลิเคชันดังกล่าวก็เป็นอีกตัวเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ ผู้เรียนสามารถเลือกภาพยนตร์ที่ตนชื่นชอบเพื่อเรียนรู้ภาษาควบคู่กับความบันเทิง นอกจากนี้ การเรียนภาษาอังกฤษผ่านภาพยนตร์นั้น ถือได้ว่าเป็นการเรียนภาษาจากบทสนทนาที่ค่อนข้างมีความสมจริง (authentic source) สามารถนำไปใช้ได้จริง เรียนรู้ได้ทั้งคำศัพท์ สแลง สำนวน ไวยากรณ์ สำนวนที่สำคัญ (ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อย่างไรก็ตาม มีผู้สอนหลายท่านพยายามศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

* รองศาสตราจารย์ประจำสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

และพัฒนาภาษาได้ หนังสือชื่อ “การสอนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์” น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับผู้สอนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

หนังสือ “การสอนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์” เล่มนี้ นำเสนอประเด็นต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อ เนื้อหาครอบคลุมการสอนคำศัพท์ ไวยากรณ์ การออกเสียง การสอนทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน วัฒนธรรม และภาษาศาสตร์สังคมที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ รวมไปถึงการสอนการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจากภาพยนตร์ โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 12 บท พร้อมนำเสนอกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดประกอบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละบทได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 1 “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพยนตร์” ผู้เขียนนำเสนอแนวคิดพื้นฐาน องค์ประกอบ ประเภทของภาพยนตร์และการจัดเรต (motion picture rating system) ของภาพยนตร์ และนำเสนอคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อต่างๆที่ได้กล่าวมา พร้อมทั้งนำเสนอแบบฝึกหัด ที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ประเภทของภาพยนตร์จากการอ่าน ตีความ และการคาดเดาเนื้อหาจากเนื้อเรื่องย่อ (synopsis)

บทที่ 2 “ภาพยนตร์กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ” เป็นการอธิบายขั้นตอนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามทฤษฎีของบลูม (Bloom’s Taxonomy) ที่จำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เพื่อใช้ในการตั้งจุดประสงค์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และยังได้นำเสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สอน

บทที่ 3 “การสอนคำศัพท์จากภาพยนตร์” เป็นการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนการอ่าน โดยใช้ทฤษฎีการฟังเพื่อความเข้าใจ (listening comprehension) เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเดา ความหมายคำศัพท์จากบริบท และการตีความจากบทสนทนา ทั้งนี้ผู้สอนสามารถเลือกบทสนทนาที่มีคำศัพท์ยากหรือคำศัพท์ที่น่าสนใจมาใส่ในใบงานให้ผู้เรียนได้ศึกษาความหมาย และการใช้เพิ่มเติมด้วย

บทที่ 4 “การสอนไวยากรณ์จากภาพยนตร์” เป็นการสอนโครงสร้างภาษาโดยใช้วิธีการสอนแบบอุปนัยและนิรนัยในชั้นเรียนแล้วแต่ความเหมาะสม โดยใช้ส่วนต่าง ๆ จากภาพยนตร์ เช่น ชื่อภาพยนตร์ และบทสนทนาที่น่าสนใจ มาเป็นสื่อในการสอนการใช้โครงสร้างภาษาอังกฤษ

บทที่ 5 “การสอนออกเสียงจากภาพยนตร์” มีเนื้อหาที่เน้นการออกเสียง แบ่งออกเป็น เสียงภาษาที่แยกส่วนได้ (Segmental features) ได้แก่ พยัญชนะ และสระภาษาอังกฤษ และเสียงภาษาที่แยกส่วนไม่ได้ (Suprasegmental features) ได้แก่ การเน้นเสียงในระดับคำ ระดับประโยค ทำนองเสียง การหยุด การเชื่อมเสียง และการลดรูป รวมถึงความแตกต่างระหว่างการออกเสียงสำเนียงอังกฤษแบบอังกฤษและอังกฤษแบบอเมริกัน โดยมีกิจกรรมที่น่าสนใจหลากหลาย โดยเฉพาะการนำบทภาพยนตร์ไปใช้ในกิจกรรมพากย์เสียงประกอบการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 6 “การสอนทักษะการฟังจากภาพยนตร์” การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการฟังเป็นหลัก โดยอธิบายการเรียนการสอนในแต่ละขั้น ตั้งแต่ขั้นก่อนฟัง ระหว่างฟัง และหลังฟัง ว่ามีการปฏิบัติอย่างไร สามารถจัดกิจกรรมอย่างไร และให้แนวคิดการทำใบงานในแต่ละขั้นตอน

บทที่ 7 “การสอนทักษะการพูดจากภาพยนตร์” เนื้อหาในบทนี้แตกต่างจากการบทการสอนออกเสียง เพราะเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียน เพื่อวิเคราะห์เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ ตัวละคร และคัดเลือกบางฉาก (scene) ในภาพยนตร์มาเป็นสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การแสดงเลียนแบบ การคาดเดาส่งที่จะเกิดขึ้นต่อไป

บทที่ 8 “การสอนทักษะการอ่านจากภาพยนตร์” มีการนำส่วนต่าง ๆ ของภาพยนตร์และเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่าน ตั้งแต่ชื่อเรื่อง เนื้อเรื่องย่อ บทสนทนา บทวิจารณ์ โดยใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น กระบวนการล่าช้าขึ้นบน กระบวนการบนลงล่าง และกระบวนการอ่านปฏิสัมพันธ์ ผู้เขียนยังนำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนการอ่านในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน โดยสอดแทรกกิจกรรมที่ใช้วิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ผังมโนทัศน์ (mind map) ในการจับใจความสำคัญของเรื่อง และการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำเสนอในชั้นเรียน

บทที่ 9 “การสอนทักษะการเขียนจากภาพยนตร์” เนื้อหาในบทนี้ระบุว่า ภาพยนตร์อาจไม่ใช่สื่อหลักในการจัดการเรียนการสอนการเขียน แต่ภาพยนตร์สามารถเป็นสื่อในการกระตุ้นความคิดเพื่อนำไปสู่การเขียนรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเขียนสรุปเนื้อเรื่อง การเขียนเพื่อให้ข้อมูล และการเขียนวิจารณ์

บทที่ 10 “การสอนวัฒนธรรมจากภาพยนตร์” โดยทั่วไปแล้วการเรียนการสอนภาษานั้นถึงจะมุ่งเน้นที่ตัวภาษา หากแต่ผู้สอนก็ต้องไม่ละเลยการสอดแทรกวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย เนื้อหาของบทนี้จึงเป็นการอธิบายขั้นตอนการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมลงไปในขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษ และนำเสนอกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา เช่น การเปรียบเทียบวัฒนธรรมของตัวละครในภาพยนตร์

บทที่ 11 “การสอนแง่มุมภาษาศาสตร์สังคมจากภาพยนตร์” นอกจากเนื้อหาทางวัฒนธรรมแล้วการเรียนรู้อีกเรื่องภาษาศาสตร์สังคมก็จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนในการเรียนภาษา ตั้งแต่ภาษาถิ่นกับเพศ ภาษาถิ่นกับวัย ภาษาทางชนชั้น และภาษาตามท้องถิ่นของผู้พูด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการใช้คำศัพท์ และสำนวน เนื้อหาในบทนี้จึงมุ่งเน้นที่การใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความแตกต่างในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงที่เรียนรู้จากการชมภาพยนตร์

บทที่ 12 “การสอนการแปลจากภาพยนตร์” เนื้อหาในบทนี้เน้นการวิเคราะห์ให้เห็นถึงการแปลส่วนต่าง ๆ ของภาพยนตร์ที่มีการแปลไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นชื่อภาพยนตร์ บทบรรยายใต้ภาพ บทพากย์ และการแปลบทเพลงประกอบ แต่ทั้งนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแปลว่า ต้องคำนึงถึงบริบทต่าง ๆ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการแปลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

บทสรุป

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้สอนที่ต้องการใช้สื่อรอบตัวมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เรียนรู้ภาษาที่ใช้ในสถานการณ์จริงควบคู่ไปกับการเรียนการสอนวัฒนธรรมและบริบทต่าง ๆ สามารถนำแนวคิดและกิจกรรมมาใช้ในการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน หรือแบบออนไลน์ โดยให้ผู้เรียนได้เลือกภาพยนตร์ที่มีความสนใจร่วมกัน และดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอน

ผู้สอนสามารถนำแนวคิด ตัวอย่างกิจกรรมในหนังสือไปประยุกต์ออกแบบกิจกรรมและใบงานให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด และระดับทางภาษาของผู้เรียนของตน นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีตัวอย่างกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ในการนำเสนอ นั้น ผู้เขียนไม่ได้ระบุระดับชั้นของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องนำแนวคิดและกิจกรรมไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของตนต่อไป หนังสือเล่มนี้จึงไม่ใช่เพียงแค่หนังสือที่เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อ แต่เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนวิเคราะห์และคิดออกแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ที่ตนเคยได้รับชมมา ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน หรือ ภาพยนตร์ที่ผู้เรียนชื่นชอบ สำหรับผู้สอนภาษาอังกฤษ การชมภาพยนตร์จึงไม่ใช่เพียงเพื่อความบันเทิงอีกต่อไป